

בש"פ 2235/17 - מדינת ישראל נ' איברהים סלימאן

בש"פ 2235/17 - מדינת ישראל נ' איברהים סלימאן ואח'עליון

בש"פ 2235/17

מדינת ישראל

נגד

1. איברהים סלימאן

2. סאלח סלימאן

בבית המשפט העליון

[07.05.2017]

כבוד השופט א' שהם

בשם המבקשת - עו"ד ורד חלאוה

בשם המשיב 2 - עו"ד איברהים סלימאן

בקשה רביעית להארכת מעצרו של המשיב 2, לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים),

התשנ"ו-1996

החלטה

1. לפניי בקשה רביעית להארכת מעצרו של המשיב 2 ב-90 ימים, לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), החל מיום 21.3.2017, או עד למתן פסק דין, בתפ"ח 41219-09-15, בבית המשפט המחוזי בנצרת (להלן: בית המשפט המחוזי), לפי המוקדם. ביום 15.3.2017, הוריתי על הארכת מעצרו של המשיב 2 עד להחלטה אחרת.

2. להשלמת התמונה יצוין, כי בקשת המדינה התייחסה גם לעניינו של המשיב 1, אשר הסכים לבקשה ביום

12.3.2017, ובעקבות זאת הוריתי, בהחלטתי מיום 13.3.2017, על הארכת מעצרו כמבוקש.

רקע והליכים קודמים

3. נגד המשיב 2 (להלן: המשיב) והמשיב 1, בן משפחתו, הוגש כתב אישום, אשר תוקן בעקבות הסדר טיעון עם נאשם שלישי (להלן: הנאשם 3). כתב האישום מייחס למשיב עבירות של רצח בכוונה תחילה, לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין; וכן, יריות בשטח מגורים, לפי סעיף 340 לחוק העונשין. עובדות כתב האישום פורטו בהרחבה בהחלטות קודמות של בית משפט זה (בש"פ 8076/15 (5.1.2016); בש"פ 2590/16 (10.4.2016); בש"פ 4653/16 (22.6.2016); בש"פ 6960/16 (21.9.2016); ובש"פ 9657/16 (19.12.2016)). על כן, אתייחס בקצרה לעיקרי הדברים בלבד.

על פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 30.8.2015, בסמוך לשעה 19:15, פתחו המשיבים באש לעברם של תאמר חג'יר (להלן: המנוח) ומחמוד טחבש (להלן: מחמוד). זאת, על רקע התנגדותו של המשיב 1 לאירוסיה של קרובת משפחתו לאחיו של המנוח, מועאד חג'יר (להלן: מועאד), ולאחר שמוקדם יותר באותו הערב, התעמתו המשיב 1 ומועאד בחצר ביתו של המשיב 1. כתוצאה מהירי, נגרם מותו של המנוח, כאשר למחמוד נגרם שפשוף שטחי בירכו השמאלית. לאחר מכן, המשיכו המשיבים בנסיעתם, ירו לעבר בית משפחת חג'יר פעמיים, ונמלטו מהמקום. 4. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המבקשת בקשה להורות על מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. בבקשה נטען, כי ברשות המבקשת ראיות לכאורה להוכחת אשמתם של המשיב והמשיב 1, ובכלל זה הודאתם של המשיב 1 והנאשם 3 בעבירות שיוחסו להם. עוד נטען, כי בעניינו של המשיב קיימת עילת מעצר של מסוכנות, בשל החזקות הקבועות בסעיף 21(א)(1)(ג) לחוק המעצרים, היות שמדובר בעבירת רצח, אשר נעברה תוך שימוש בנשק חם. במהלך הדיון הראשון בבקשה, הסכים בא כוחו של המשיב כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת האשמות המיוחסות למשיב ועל קיומה של עילת מעצר, וזאת במסגרת הדיון המקדמי בחלופת המעצר בלבד. בתום הדיון בבקשה, הורה בית המשפט המחוזי, על עריכת תסקיר מבחן בעניינו של המשיב. בתסקירו מיום 28.10.2015, המליץ שירות המבחן לשקול "בכובד ראש" את האפשרות לשחרר את המשיב לחלופת מעצר, אך לא אישר את המפקחים אשר הוצעו. בתסקיר משלים מיום 8.11.2015, בחן שירות המבחן שני מפקחים נוספים, ומצא כי הם אנשים נורמטיביים ואחראיים, אך ביקש להיפגש עם משפחת המנוח, על מנת לגבש את עמדתו. בסופו של דבר, בתסקיר שלישי מיום 11.11.2015, לא המליץ שירות המבחן על חלופת המעצר, בציינו כי חלופת המעצר שהוצעה בכפר מנדא אינה מרוחקת מספיק ממשפחתו של המנוח, וכי שחרורו של המשיב עלול להוביל לעימות מחודש בין המשפחות.

ביום 9.11.2015, נערך בבית המשפט המחוזי דיון בנושא הראיות לכאורה, במהלכו טען בא כוחו של המשיב, כי אין בידי המאשימה תשתית ראייתית לכאורית מספקת להוכחת האשמות המיוחסות לו. בהמשך לכך, ביום 24.11.2015, הורה בית המשפט המחוזי על הארכת מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו, בקובעו כי קיימת בעניינו של המשיב תשתית ראייתית לכאורית, המספיקה כדי להקים סיכוי סביר להרשעתו בעבירת הרצח. בית המשפט המחוזי הטעים, כי אין בחלופת המעצר המוצעת בכדי לאיין את הסיכון הגלום מצדו של המשיב, הן לאחרים והן למשיב עצמו, וכן ציין, כי לא מצא בעניינו של המשיב טעמים מיוחדים, הנדרשים בכדי לשלול את קיומה של חזקת המסוכנות בעבירות כגון דא. המשיב הגיש ערר על החלטה זו, אשר נדחה בבית משפט זה (החלטת השופט נ' הנדל בבש"פ 8076/15 מיום 5.1.2016). ביום 15.3.2016, הגיש המשיב בקשה לעיון חוזר בהחלטה על מעצרו עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו, בגין עיכובים בניהול ההליך העיקרי. בקשה זו נדחתה על ידי בית המשפט המחוזי בהחלטתו, מיום 21.3.2016, וערר לבית משפט זה על החלטת בית המשפט המחוזי נדחה על ידי השופט צ' זילברטל, ביום 10.4.2016 (בש"פ 2590/16).

5. בתום תשעה חודשים ממועד מעצרו של המשיב, הגישה המבקשת בקשה ראשונה להארכת מעצרו ב-90 ימים, החל מיום 24.6.2016. ביום 22.6.2016, נעתר השופט ס' ג'ובראן לבקשה, והאריך את מעצרו של המשיב כמבוקש, אך הורה למבקשת לפנות לבית המשפט המחוזי, בבקשה לקביעת מועדי הוכחות נוספים (בש"פ 4653/16). ביום 21.9.2016, קיבל השופט צ' זילברטל בקשה שנייה להארכת מעצרו של המשיב ב-90 ימים, החל מיום 22.9.2016 (בש"פ 6960/16). הימשכות הליכי המשפט מעבר להארכת המעצר השנייה, הובילה לבקשה שלישית, מיום 12.12.2016, להארכת מעצרו של המשיב ב-90 ימים נוספים, החל מיום 21.12.2016. בהחלטתו מיום 19.12.2016, הורה השופט נ' סולברג על הארכת מעצרו של המשיב, בעומדו על המסוכנות הרבה הנשקפת ממנו ועל עובדת סיומה של פרשת התביעה. בית משפט זה נתן דעתו לטענתו של המשיב, לפיה הבקשה להחלפת ייצוגו של המשיב 1 מעלה חשש לביטולם של מועדי הוכחות שנקבעו, וציין כי מדובר בחשש עתידי, אשר יהווה שיקול, ככל שהבקשה להחלפת הייצוג תאושר, ותוגש בקשה נוספת להארכת מעצרו של המשיב (בש"פ 9657/16).
הבקשה להארכת המעצר ב-90 ימים נוספים
6. ביום 9.3.2017, הגישה המבקשת בקשה רביעית להארכת מעצרו של המשיב ב-90 ימים, החל מיום 21.3.2017, המונחת לפניי. בבקשה צוין, כי עומדות נגד המשיב עילות מעצר חוקיות בגין סיכון שלומו וביטחונו של הציבור, בשל ביצוע, לכאורה, של עבירת רצח שהיא מהחמורות שבספר החוקים, תוך שימוש בנשק חם. לטענת המבקשת, מסוכנותו של המשיב עולה מן המעשים והעבירות החמורות המיוחסות לו בכתב האישום, וקיים חשש ממשי להסלמת הסכסוך, וחידוש האלימות בין משפחות המשיבים והמנוח, באם ישוחרר המשיב לחלופת מעצר. אשר להליך המשפטי, המשיבה מכירה בכך שהמשפט אינו עתיד להסתיים בתוך תקופת ההארכה המבוקשת, וזאת בשל בקשות דחייה חוזרות ונשנות בהליך העיקרי, הנעוצות בהסדרת ייצוגו של המשיב 1. נמסר, כי עד למועד הגשת הבקשה השלישית להארכת מעצרו של המשיב, התקיימו, במסגרת ההליך העיקרי, 12 מועדי הוכחות במהלכם הסתיימה פרשת התביעה, ומאז לא התקיימו ישיבות הוכחות נוספות. עם זאת, ציינה המבקשת כי נכון לעת הגשת הבקשה דנן, קבועים 5 מועדים לשמיעת הוכחות, כאשר 4 מתוכם צפויים להתקיים בשלהי תקופת הארכת המעצר המבוקשת, ועוד קודם לכן קבועה ישיבת תזכורת. עוד לטענת המבקשת, הגם שהעיכוב בהליך העיקרי רובץ לפתחו של המשיב 1, הרי שלאור המסוכנות הברורה הנשקפת משני המשיבים טרם השתנתה נקודת האיזון, ויש מקום להורות על המשך מעצרו של המשיב.
הדיון בבקשה

7. במהלך הדיון שהתקיים בפניי, ביום 15.3.2017, ציינה באת כוח המבקשת, עו"ד ורד חלאוה, כי ביום 13.3.2017 התקיים דיון תזכורת בבית המשפט המחוזי, לשם הסדרת ייצוגו של המשיב 1, אך הטיפול בסוגיה זו טרם הושלם. עוד נמסר, כי עו"ד גוטמן, סניגור פרטי אשר ניהל מגעים עם המשיב 1 לצורך ייצוגו, טען כי יודיע לכל המוקדם בחודש יוני 2017, האם באפשרותו לקבל על עצמו את הייצוג, ומכל מקום לא יהיה זה אפשרי מבחינתו להיערך לדיוני שמיעת ההוכחות הקבועים לחודש יוני 2017. באותו מעמד הבהירה הסניגוריה הציבורית, כי ככל שהמשיב 1 ייוצג על ידה, נדרשת לה תקופת היערכות, כך שלא תהא ערוכה לניהול פרשת ההגנה לפני חודש יוני 2017. באת כוחה של המבקשת הוסיפה, כי בית משפט קמא פועל לקידומו של ההליך העיקרי בתיק, והזכירה את קביעתו בדיון התזכורת, כי בשלב זה, עורך הדין שמונה למשיב 1 מטעם הסניגוריה הציבורית ממשיך לייצגו, אלא אם יוסדר ייצוגו על ידי עורך דין פרטי, תוך הצגת יפוי כוח, בתוך 14 ימים ממועד הדיון.

לשאלת בית משפט זה, השיב בא כוחו של המשיב, עו"ד איברהים סלימאן, כי הוא אינו מתנגד להוספת מועדי הוכחות נוספים בתיק העיקרי במהלך החודשים אפריל ומאי 2017. עם זאת, טען בא כוח המשיב, כי עו"ד גוטמן יהיה ערוך לנהל את פרשת ההגנה לכל המוקדם בחודש ספטמבר 2017, ואף הסניגוריה הציבורית הודיעה כי לא תוכל לייצג את המשיב 1 בפרשת ההגנה, לפני חודש יוני 2016. עוד נטען, כי בעוד שבהחלטת השופט נ' סולברג צוין, כי סוגיית החלפת ייצוגו של המשיב 1 מעלה חשש עתידי בלבד להימשכות ההליכים, הרי שכעת ידוע שעד למועד הדיון בבקשה, סוגיית זו, והיא בלבד, גרמה להקפאה של חודשים בהליך העיקרי, החל מחודש דצמבר 2016. בנסיבות אלה, כאשר המשיב מצוי במעצר מזה למעלה מ-18 חודשים; הוא אינו מעכב את ההליך המשפטי; ואף ויתר על חקירתם הנגדית של 20 מתוך 48 עדי התביעה, השתנתה לטענת בא כוח המשיב נקודת האיזון, לטובת שחרורו של המשיב לחלופת מעצר.

בסיומו של דיון זה, ביקשתי כי בית המשפט המחוזי יעשה מאמץ, על מנת לנסות ולהשלים את פרשת ההגנה בתוך תקופת הארכת המעצר המבוקשת, קרי: במהלך החודשים אפריל ומאי 2017, ועד ליום 21.6.2017. עוד הערתי, כי בנסיבות שנוצרו יש מקום כי בית המשפט המחוזי ישקול האם להתיר למשיב 1 להחליף את ייצוגו, ואפשר שיהיה ראוי להמשיך בהליכים, כאשר הוא מיוצג על ידי עורך דין מטעם הסניגוריה הציבורית. כמו כן, ביקשתי מהצדדים למסור הודעת עדכון לגבי ההחלטות שיתקבלו על ידי בית המשפט המחוזי, בישיבת תזכורת הקבועה ליום 20.3.2017, כאשר בשלב זה יעצר המשיב עד להחלטה אחרת.

ביום 23.3.2017, הגישה המבקשת הודעת עדכון בדבר החלטת בית המשפט המחוזי מיום 20.3.2017. נקבע באותה החלטה, כי מועדי ההוכחות יוותרו על כנם ולא יידחו לחודש ספטמבר 2017. עם זאת, לא ניתן לקבוע מועדים מוקדמים יותר לשמיעת ההוכחות, בשל העובדה כי עורך הדין המייצג את המשיב 1 מטעם הסניגוריה הציבורית, מונה לייצגו רק בחודש פברואר 2017, ומדובר בתיק שהיקף החומר בו הוא רב. עוד צירפה המבקשת את הצהרתו של המשיב 1, שנמסרה באמצעות עו"ד גוטמן, כי הוא עומד על זכותו לבחור ייצוג משפטי כרצונו; כי הוא מסרב לשתף פעולה עם הסניגוריה הציבורית; ואוסר על הסניגוריה הציבורית להמשיך לנהל את הגנתו. בהמשך לכך, הפניתי את המשיב, בהחלטתי מיום 28.3.2017, אל שירות המבחן למבוגרים, לצורך הכנת תסקיר מעצר משלים, במסגרתו תיבחן האפשרות להורות על מעצרו של המשיב באיזוק אלקטרוני, או לשחררו לחלופת מעצר אחרת. זאת, חרף העובדה כי ברירת המחדל בעבירות של רצח הינה מעצר עד תום ההליכים, ושחרור לחלופת מעצר ייעשה במקרים יוצאי דופן, בהם מתקיימות נסיבות המצדיקות זאת.

ביום 24.4.2017, הגיש שירות המבחן תסקיר מעצר משלים בעניינו של המשיב. שירות המבחן התרשם, כי המשיב מודע לתוצאות האירוע הטראגיות והוא מגלה אמפתיה כלפי משפחת המנוח; וכי המפקחים המוצעים על ידי משפחת המשיב הינם ראויים ואסרטיביים, ואינם מקלים ראש בחומרתם של העבירות המיוחסות לו בכתב האישום. עם זאת, הזכיר שירות המבחן את עמדת אבי המנוח, כי שחרורו של המשיב למעצר בית עלול לגרום לאיבוד שליטה של משפחתו המורחבת, וכי הוא אינו שולל אפשרות להתחדשותם של אירועים אלימים בכלל, וכלפי המשיב בפרט, ככל שהוא ישוחרר לחלופת מעצר. לפיכך, בשל עמדת משפחת המנוח, ובהיעדר הסכם סולחה בין שתי המשפחות, לא מצא שירות המבחן להמליץ על שחרורו של המשיב לחלופה של מעצר בית. בהחלטתי מיום 24.4.2017, הוריתי למשיב למסור את עמדתו באשר לבקשת המבקשת להארכת מעצר, בהינתן התסקיר המשלים שהגיש שירות המבחן בעניינו.

בהודעתו מיום 30.4.2017, טען המשיב כי שירות המבחן חרג מסמכותו, כפי שהיא מוגדרת בחוק, כאשר כלל את עמדת נפגע העבירה בתסקירו, ואף העמידה ביסוד המלצתו. בכך, לטענת המשיב, יצר שירות המבחן עילת מעצר חדשה, שעניינה חשש לפגיעה בנאשם ובמשפחתו, וזאת בניגוד להוראות סעיף 1(א) לחוק המעצרים. המשיב הוסיף וטען, כי אין זה ראוי להגן עליו באמצעות שלילת חירותו, אלא שהדרך הנאותה היא נטרול הסיכון הנשקף לו ממשפחת המנוח, וזאת באמצעים חוקיים. עוד לטענתו, הכרה בהיעדרו של הסכם סולחה כשיקול להחזקתו במעצר, עלולה להוות תמריץ לנפגעי עבירה לסרב לעריכת הסכמי סולחה, ובכך ייפגע האינטרס הציבורי שעניינו שמירה על הסדר הציבורי ועל שלטון החוק. לבסוף, עדכן המשיב כי ביום 29.3.2017, הגישה הסניגוריה הציבורית בקשה דחופה לשחרורה מייצוגו של המשיב 1, כאשר הדיון בבקשה קבוע ליום 15.5.2017. לפיכך, טוען המשיב, כי לא צפויים להתקיים דיוני הוכחות בתיק העיקרי לפני חודש ספטמבר 2017. על יסוד האמור, גורס המשיב כי יש מקום להורות על שחרורו לחלופת מעצר.

דיון והכרעה

8. לאחר שעיינתי בבקשה להארכת מעצרו של המשיב ובתסקיר שירות המבחן המשלים, והאזנתי בקשב רב לטענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה, כי דינה של הבקשה להתקבל.

9. כידוע, בהליך לפי סעיף 62 לחוק המעצרים, נדרש בית המשפט לאזן בין חזקת החפות העומדת לנאשם וזכותו החוקתית לחירות, לבין האינטרס שעניינו שמירה על שלום הציבור ובטחונו (בש"פ 9940/16 מדינת ישראל נ' פלוני (29.12.2016); בש"פ 1383/16 מדינת ישראל נ' פלוני (22.2.2016); בש"פ 8619/13 מדינת ישראל נ' פלוני (8.1.2014)). במסגרת איזון זה, שומה על בית המשפט ליתן את הדעת למגוון של שיקולים ואינטרסים מתנגשים. מן העבר האחד, יש לשקול את המסוכנות הנשקפת מהנאשם, כפי שזו נלמדת מאופי העבירות המיוחסות לו ומנסיבות ביצוען; את עברו הפלילי; ואת החשש מפני שיבוש הליכי המשפט והחשש להימלטותו של הנאשם מאימת הדין. מן העבר השני, יש לבחון את עוצמת הפגיעה בחירותו של הנאשם, הנובעת, בין היתר, מקצב התקדמות ההליך המשפטי בעניינו, וממשך הזמן אשר חלף מאז הושם הנאשם במעצר. כאשר קצב התנהלות ההליך המשפטי אינו משביע רצון, תנוע המטוטלת לעבר זכותו של הנאשם לחירות, ותגבר הנטייה לשחררו לחלופת מעצר (בש"פ 4166/16 מדינת ישראל נ' אבו רזק (25.7.2016); בש"פ 5816/15 מדינת ישראל נ' דריימן (9.9.2015); בש"פ 3343/13 מדינת ישראל נ' אוחיון (3.6.2013)).
10. ובחזרה לענייננו. בנידון דידן, מיוחסת למשיב, בין היתר, עבירת רצח בכוונה תחילה, אשר מקימה, בעיקרו של דבר, את עילת המסוכנות, ולכך יש להוסיף את העבירה שעניינה חבלה בכוונה מחמירה. אין חולק, כי על פי עובדות כתב האישום שהוגש נגד המשיב, עוצמת המסוכנות הנשקפת ממנו גבוהה ביותר, ולא בנקל ניתן לאיין מסוכנות זו באמצעות חלופת מעצר. ברקע הדברים, כפי שצינו המבקשת ושירות המבחן, מדובר בסכסוך דמים בין משפחתו של המשיב למשפחת המנוח, סכסוך שבמסגרתו התרחשו אירועים אלימים משני הצדדים. בשלב זה, קיימת בין המשפחות "הודנה", אך משפחת המנוח סירבה להסכם סולחה, וזאת עד לסיום ההליכים המשפטיים בעניינם של המשיבים. כזכור, גם שירות המבחן לא המליץ, בסופו של יום, על שחרורו של המשיב לחלופת מעצר, היינו מעצר בית בעיר עכו, בשל החשש מפגיעה במשיב ובבני משפחתו.
- לאחר שבחנתי את כלל השיקולים לכאן ולכאן, שוכנעתי כי נקודת האיזון בעניינו של המשיב טרם השתנתה, וכי לא הגיעה השעה להורות על שחרורו של המשיב לחלופת מעצר. אכן, קצב ניהול ההליך המשפטי אינו משביע רצון, וזאת בלשון המעטה, ואף תיתכן דחייה נוספת של פרשת ההגנה, בעטייה של התנהלות המשיב 1 וסוגיית ייצוגו במשפט. בנוסף, ער אני לחזקת החפות הנתונה למשיב, טרם שנקבעה אשמתי; לאלמנטים החיוביים שהציג שירות המבחן בתסקיריו, בעניינו של המשיב; ולהתרשמותו החיובית של שירות המבחן מהמפקחים המוצעים, במסגרת החלופה של מעצר בית. יחד עם זאת, אינני סבור כי, בשלב זה, אף שחלפו כ-19 חודשים מאז נתון המשיב במעצר, מתקיימות בעניינו אותן נסיבות חריגות, המצדיקות את שחרורו לחלופת המעצר המוצעת. זאת, הן על רקע המסוכנות הרבה הנשקפת מן המשיב, כפי שניתן ללמוד, מהעבירות החמורות המיוחסות לו, והן בשל החשש להתחדשותם, ואף להסלמתם של האירועים האלימים, בין משפחתו של המשיב למשפחת המנוח, לרבות הסכנה הנשקפת למשיב עצמו, אם ישוחרר לחלופת מעצר. דומני, כי בנסיבות העניין, יש ליתן לחשש זה משקל מסוים, גם אם לא מכריע, בהחלטה להיענות לבקשה להארכת מעצרו של המשיב (השוו לבש"פ 2833/14 אבו מנה נ' מדינת ישראל (2.7.2014)).
11. על יסוד האמור, החלטתי להיעתר לבקשת המדינה, והנני מאריך את מעצרו של המשיב ב-90 ימים נוספים, החל מיום 21.3.2017, או עד למתן פסק דין בתפ"ח 41219-09-15, בבית המשפט המחוזי בנצרת, לפי המוקדם. ניתנה היום, יא' באייר התשע"ז (7.5.2017).